

Vedení a řízení třídy (z psychologického hlediska)

A. Průběh vyučovací hodiny:

<u>Vstup do třídy po zazvonění</u>	pozitivní naladění, tělo v aktivní pozici (vzpřímené), ocenění pozdravu žáků, motivování do hodiny
<u>Začátek hodiny</u>	informovat žáky, o čem hodina bude
<u>Průběh</u>	záleží na předmětu – střídat formu činností
<u>Konec hodiny</u>	ohodnocení hodiny, nabídka, co bude příště, ocenění

B. Strategie a techniky vedení třídy

<u>Skupinové rituály</u>	začátek a konec roku, příchod nového žáky, odchod učitele/žáka, třídnická hodina, svátky, rituály pravidelné dané pro konkrétní skupinu
<u>Zpětná vazba, hodnocení</u>	po aktivitách nebo po hodině se vyjádřit k jejich spolupráci (ocenění i kritika, nabídka očekávání do příště...), po pravidelných úsecích nechat hodnotit žáky v kolektivu navzájem (hra s míčkem)
<u>Princip smlouvy</u>	pravidla předem, pravidla si vytvoří učitel s žáky dohromady. Když se žáci na tvorbě podílí (dávají nálady, kritizují jiné...), cítí větší odpovědnost za závazek, který si dali. Jedná se hlavně o pravidla chování, kde musí být dopředu stanoveny i sankce. Pokud ve smlouvě budou i určité povinnosti učitele, musí je plnit.
<u>Demokracie (řízená)</u>	možnost žáků podílet se na rozhodnutích o aktivitách, výletech, ale i náplni některých hodin
<u>Třídní desatero</u>	jako princip smlouvy, ale ve formě desatera, které všichni výtvarně vytvoří a někam ho viditelně vyvěsí.
<u>Role král a přítel</u>	udržovat autoritu (nepovolovat ani ve výjimkách), ale chválit, cenit si nahlas jejich pokroků, dávat jim najevo své pozitivní emoce (nebojte se říkat „Mám Vás rád/a, záleží mi na Vás, mrzí mě, že...“)
<u>Skupinová práce</u>	dává možnost inspirace mezi žáky, ruší tradiční rolové uspořádání, což je výhodné pro slabší žáky..., pocit identity se skupinou, pokud se jim práce vydaří
<u>Sociometrie</u>	zjištění vztahů a rolí v žákovské skupině
<u>Hry</u>	jako výuková metoda nebo jako metoda na zlepšení vztahů mezi žáky. Oživují výuku, redukují napětí, slouží jako odměna, žáci se mohou projevit jinak než jsou standardně vnímáni učitelem i ostatními, při některých hrách se žák naučí víc, než při poslechu výkladu

C. Skupina – školní třída přirozené zákonitosti vývoje skupiny

Vývojové fáze skupiny

1. První kontakt a orientace, příchod (seznámení, nevznikají ještě pevné svazky, vzájemné oťukávání, člověk je zdrženlivý, závislost na vedoucím skupiny)

2. Boj o moc a kontrola, kvašení (do popředí lidské problémy moci, vlivu, postavení..., vedoucí skupiny i členové jsou zkoušeni, členové už nejsou nejistí, často jednájí kriticky až agresivně, tvoří se podskupiny, opozice proti někomu, každý hledá to své sociální místo... Každý se snaží se předvést a udržet se. Jakmile tyto příznaky fáze vymizí, je skupina schopna pracovat a plnit úkoly)

3. Důvěrnost a intimita, vyjasnění (skupina už není vnímána jako nebezpečná, nýbrž jako obohacující, panuje pocit sounáležitosti, vznikají pevnější vztahy mezi členy, ale nejsou schopni přijmout nového člena – vetřelec.)

4. Diferenciace, jednání (vzájemně komunikují, přijímají vymezení pracovních rolí, včetně podřízených a nadřízených, se skupinou se identifikují, identifikují se i s úkolem, jsou schopni přijímat další členy či se setkávat s jinými skupinami, aniž by to vedlo k bojům o moc. Skupina pracuje.)

5. Rozdělení a rozpuštění, odchod (Odchod vyžaduje tím více síly, čím déle byla skupina pohromadě a čím osobnější byla témata a vztahy. Po Odchodu se většina lidí snaží uchovat kontakty, někdy se scházejí, píší si emaily, zkoumají příčiny rozchodu skupiny a hledají řešení, jak pokračovat. Dynamika ochabuje, zůstávají vzpomínky a zážitky, někdy se objevují negativní emoce, neklid a nespokojenost, protože se chtějí vyhnout procesu rozchodu.

Práce se třídou – skupinou

Třída je skupina **formální**, ale po čase se v ní vykrystalizují vztahy, role, dominance a submise, a tak se třída stává současně skupinou **neformální**.

Když bychom změřili vztahy ve třídě a chtěli jednotlivé žáky zaškatalkovat, použijeme většinou sociometrii a pozorování.

Mohou nám vyjít následující pozice ve skupině:

Hvězda	má maximální hodnotu, nevíce výběru a odmítnutí. Je vidět, slyšet, někteří se s ní identifikují, nebo naopak volí tohoto člověka ze strachu. Velmi často vůdčí osobnost.
Outsider	vykazuje mnoho vlastních voleb, ale nikdo nevolí jeho. Rád by do skupiny zapadal, trápí se tím, ale skupina ho nebere či ignoruje.
Izolát	sám nevolí a není volen, stojí na okraji skupiny, ta ho nebere, ale ani on o ni nestojí.

- Šedá eminence** skrz hvězdu ovlivňuje život skupiny, není příliš nápadný, je velmi často volen hvězdo a izolátem.
- Antihvězda** má maximum negativních voleb, je skupinou odmítán – ale je pro ni velmi výrazný.
- Obyčejný člen skupiny** plusové i minusové volby.